

Artikel

Når vi ikke kan læse vejret

*Foto fra Weather Writing workshoppen, København 2019.
Foto: Andrea Pontoppidan*

Når vi ikke kan læse vejret

Af Andrea Pontoppidan

Tirsdag den 21. maj 2019.

Syvdøgnudsigt, udsendt kl. 22.20

Uge med ustadigt vejr

I løbet af onsdagen strømmer lidt køligere luft ind over Danmark fra vest og nordvest. Torsdag vil en svag højtryksryg ligge over landet, men fredag passerer et svagt østgående lavtryk lige nord om Danmark. Søndag ventes et nyt østgående lavtryk at passere lige nord om Danmark, og det giver en overgang regn til Danmark. I næste uge ventes Danmark at ligge tæt på grænsen mellem lun og kølig luft. (DMI)

Det ustadige vejr kan svagt fornemmes som en sitren i SixtyEight Art Institutes lokaler på Gothersgade. Her må døren ind til det trange lokale hele tiden åbnes og lukkes på grund af en lummer sommerluft og en vind, der varsler om, at de lidt tunge skyer udenfor højst sandsynligt vil bringe et kraftigt regnvejr med sig. SixtyEights udstillingsrum er rammen for den Weather Writing workshop, som jeg deltager i, hvor forfatter Ida Marie Hede lægger ud med at læse vejrudsigstens syvdøgnsproggnose op med nøgtern stemme. Prognosen strømmer som en kendt melodi fra hende.

Mens jeg lytter til hendes stemme i dette rum, der til lejligheden vil fyldes med skrift, går det op for mig, at den tone og de begreber, der karakteriserer vejrprognosen og som for mig er inkarnationen af objektivitet, egentlig bare er tekst som alt andet. Vejret fastholdes i videnskabens fiktioner, for her er vejret under kontrol. De kuldegysninger der løber over min hud opstår måske fra kombinationen af denne tanke, den sitrende lumre luft og det faktum, at jeg er bange for, hvilke udsigter vejret ville kunne bringe, hvis det slippes løs, også i det sprog vi forstår som videnskabeligt.

I den korte tekst jeg når at skrive ned under den første skriveøvelse, skal vi i jeg-form berette om en oplevelse, vi har haft med vejret. Jeg husker tilbage på en efterårsdag i folkeskolen, hvor jeg gemte mig under kateteret, fordi vi skulle løbe orienteringsløb i, hvad der for mit barneblik blev oplevet som en oversvømmelse. Jeg forestillede mig, hvordan klasseværelset, som et akvarium, langsomt ville opfyldes. Her skulle jeg med alle mine menneskelemmer forsøge at holde mig i live. Det viste sig at den kraftige byge ikke forårsagede andet end gennemblødte folkeskoleelever – som så mange gange før på den heldige del af kloden.

Jeg er sikker på at den sitrende fornemmelse, jeg mærker i SixtyEights lokaler her mange år efter, at jeg har fralagt mig min barnagtige frygt for, hvad dag-til-dag prognoser vil betyde, også opstår ud af en forstærket bevidsthed om, at vejret uundgåeligt må forstås anderledes. Afgørende for denne forståelse er de menneskeskabte påvirkninger af vores klode, der fører til klimatiske forstyrrelser og sammenbrud, der er sket og sker, også i dette nu.

Vejret vil ikke længere indrette sig efter kalkulationer og forsøgsvisse forudsigende sætninger som ”temperaturer på grænsen mellem lun og kølig luft”. Vi udsættes ikke bare for en ”svag højtryksryg” og ”ustadigt vejr med stedvise byger”, der kan forudsiges af præcise målinger med hård teknologi.

Foto fra Weather Writing workshoppen, København 2019. Foto: Andrea Pontoppidan

Vi kan ikke tale om vejret som noget gængs og universelt. Vejret er ikke et fænomen, der kan studeres og beskrives som noget statisk; Vejret er udfald i komplekse sammenhænge og er uundgåeligt forbundet med det affektive, det kropslige og det politiske. Vejret er partikulært; det må demonstrere de mere og mere ekstreme forskelle mellem det vejr, vi hører om, og det vejr vi hører alt for lidt om. De konstant igangværende dødbringende tørker, skovbrande, den smeltende is, den sure regn, en aftagende Golfstrøm, hidsige storme og flodbølger. Vejret er også den hjemløshed og sult, som vejret forårsager forskelligt på forskellige steder på kloden. For mig som menneske i København betyder en våd vejrudsigt oftest blot at jeg må opgive at finde en siddeplads i en proppet metro fyldt med våde paraplyer og klistret regntøj, mens vejret samtidigt andre steder på kloden skaber omfattende infrastrukturelt kaos og økosystemiske sammenbrud. At betragte vejret som enten naturligt eller som menneskeskabt er ikke tilstrækkeligt. Vejret er et fænomen i en agentiel virkelighed, hvor klimatiske, politiske, sociale, kapitalistiske systemer agerer sammen i vores fælles atmosfære.

Inden for de danske akademiske og kunstneriske institutioner reageres der i disse år på de seneste års klimaopvågning i det globale nord og de affekter, denne opvågning har ført med sig. Opvågningen er karakteriseret ved frygten for usikkerheden i prognoserne for det fremtidige menneskes levevilkår. Fra et økofeministisk perspektiv er det ekstremt vigtigt at italesætte, hvilket menneske der her er tale om,

idet nogle menneskers levevilkår allerede ér ødelagt. I det globale nord har Alvoren indfundet sig og samtaler bærer præg af dystre ord som apokalypse, biodiversitetskrise, klimasorg eller klimadepression, mens der fra partipolitisk side højt reageres med en ”grøn” finanslov og den evindelige privilegerede samtale om (klima)tilpasning. Kunsten og videnskaben har muligheden for ikke blot at se til, mens denne art virkelige ”spekulative politik”, afkoblet fra klimakrisens fakta og følelser, udspringer sig. Den kan og må bearbejde denne dissonans mellem katastrofefølelserne og den økonomiske spekulation, der simultant pågår. Begge felter må søge at finde et sprog for dissonansen mellem en sitrende lummer vind i et kunsttrum i København og de vindstød, der skyller havet op over husenes tage på Bahamas. De kan spørge til, hvordan vi skal forstå det kollektive problem, som klimakrisen er, når den samtidig manifesterer sig gennem en så komplet forskellig grad af udsathed på tværs af geografi, køn og art. Udgangspunktet for Weather Writing workshoppen, som Ida Marie Hede faciliterer sammen med kurator Miriam Wistreich, er et ønske om at kultivere en skrift, der har opmærksomhed på vejrets både materielle og diskursive udfald. Vejret kan anskues som synlige effekter af sammenviklingerne mellem det kollektive og det individuelle, som der med klimakrisen må afkræves handling på.

I denne artikel undersøger jeg begrebet ”to weather”, som det er blevet udfoldet af filosofen og kønsforskeren Astrida Neimanis og forsker i humanistisk miljøvidenskab Jennifer Hamilton, samt den læsning af vejret, som forsker i engelsk litteratur og black studies Christina Sharpe har foretaget; vejret som effekt af et totalt antisort klima. Jeg vil diskutere, hvordan begreberne kan informere en økopoetisk læsning af det kollektive sprog i to engelsksprogede digtsamlinger, *the weather* (2001) af Lisa Robertson og *Whereas* (2017) af Layli Long Soldier. Læsningen informerer desuden, hvordan klimakrisens defekte tid og rum gør følgende spørgsmål om det kollektive centralt: hvem er det, der får lov til at leve hvor, hvornår og i hvilket vejr?

Situerede kroppe i ulæselige mønstre

*Som træer, dis, lommer, er jeg med til at udtrykke det sted
Hvor jeg venter
(Mei-mei Berssenbrugge, 2019, s. 94)*

Det er anden gang at en lille flok mennesker samles for at udforske den vejrede skrift fra deres trange plads på gulvet i det københavnske kunsttrum. Idéen til Weather Writing workshoppen er udviklet af Astrida Neimanis, der med Jennifer Hamilton i teksten ”Weathering” (2018) beskriver det *at vejre* som en praksis, der er bevidst om, hvordan forskellige kroppe er forskelligt udsatte i de lokale vejrforhold, som en global klimakrise har medført. Det er en form for taktik, der synliggør, hvordan det globale klima både skaber og er skabt ud fra partikulære oplevelser af vejr-verdener:

Weathering, then, is a particular way of understanding how bodies, places and the weather are all inter-implicated in our climate-changing world. Weathering describes socially, culturally, politically and materially differentiated bodies in relation to the materiality of place, across a thickness of historical, geological and climatological time. (Neimanis, 2018, s. 118)

Neimanis og Hamilton eksemplificerer denne vejrede ansvarlighed ved at pege på, hvordan andet-end-menneskelige væsner er udsatte i klimaforandringerne på helt andre let overselige måder, f.eks. på en lille, ofte oversvømmet, sidegade i en forstad til Sydney ved Cook River. Cyklister og bilister forsøger at undvige vandmasserne, mens skildpadder forflyttes fra deres oprindelige levested af oversvømmelserne. Flagermusen tvinges ud i det forurenede brakvand af hedeølgerne, mens andre

vegetationer og algeformer måske ligefrem trives i denne sammensatte, flydende og forurenede substans. Denne trivsel er et paradoksalt billede på det på forhånd dødsdømte forsøg på at opdele i, og adskille, ”godt” og ”ondt”. Brugen af diverse kemikalier til at udrydde såkaldte ”nyttige” eller ”invasive” arter, rydder blot pladsen for andre ilde sete arter, der trives i den flydende, tiltagende toksiske substans, som vores vand bliver. ”Ubalancen” vil ingen ende tage.

I dette vejr er forskellige kroppe forskelligt udsatte, men fælles for disse kroppe er en grundlæggende usikkerhed omkring, hvad udsatheden vil føre med sig. Fremmede arter trives måske – måske ikke – i det forurenede vand, der driver i gaderne ved de hyppigere opstående oversvømmelser, der *sandsynligvis* skyldes en række parametre, men i store træk den varmere klode, vandstandsstigningerne og den aftagende Golfstrøm, der *sandsynligvis* skyldes og er medskyldig i, at polernes iskapper, inklusiv permafrosten, *sandsynligvis* vil smelte med hidtil uset hastighed, hvilket *sandsynligvis* vil føre os ud over de forudsete og uforudsete tipping points, der *sandsynligvis* vil føre os et sted hen, som vi ikke længere har evnerne til at forudsige, fantasere om eller forestille os.

...

De aldrig ophørende tilføjelser til fremtidsprognosens usikkerheder tillader ingen punktummer og derfor heller ingen mulighed for at trække vejret.

I *Weekendavisen* i september 2019 udtaler isforskeren Dorte Dahl-Jensen sig frustreret om, hvor besværligt det er at forudsige isens bevægelser. Her kalder hun fremtidsforskningen ”spåkoneri” og udtaler om isblokkene: ”Vi forstår ikke deres mønstre” (Lystbæk, 2019, s. 60). Dahl-Jensen er frustreret over ikke at kunne læse isens bevægelser. Hun bemærker, hvordan de forskellige elementer er ude af balance med hinanden, og hverken ”havtemperaturer eller iskapper har på nogen måde indstillet sig på de ting, der sker i atmosfæren”. Hendes frustration udspringer tilsyneladende af umuligheden i at fastslå, at noget med sikkerhed fører til noget andet. Erkendelsen af denne umulighed kræver en radikal omkalfatring af den måde at tænke kausalitet og forudsigelighed på, som har præget den vestlige videnskabshistorie. I artiklen ”Det, der kan vandre med isen” (2013) forsøger forfatter Amalie Smith at formidle sammenstødet mellem en sådan videnskabstraditions logikker, og de partikulære subjektive oplevelser som klimakrisen producerer:

Hvis isen rykkede den anden vej, ville det være lettere at forstå som en trussel. Hvis dens kæmpe krop var geléagtig i bunden og gled som en snegl hen over flere og flere lande. Regeringen vil lægge låg på gylletankene. Jeg ved ikke, om man kan lægge alt for store og alt for små perspektiver sammen til noget, der giver mening. (Smith, 2013)

Smiths beskrivelse er interessant fordi den viser, hvordan kollektive forståelsesrammer for truslen som fænomen skaber subjektive betydningsdannelse, der kan bøje, forknude og modarbejde forståelsen af de bevægelser, som klimakrisen forårsager, hvormed de fremstår absurde og meningsløse.

Teksterne vi skal læse som forberedelse til Weather Writing workshoppen har det til fælles, at de stiller sig kritiske overfor den måde, hvorpå vi forstår og behandler både det fælles og de fælles logikker i en neoliberal, kapitalistisk og højteknologisk samtid. De er, hver på sin måde, eksempler på den ”situerede videnskab”, som videnskabsteoretiker og biolog Donna Haraway plæderer for i ”Situated Knowledge: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective” (1988), der blev oversat til dansk i 2018. Den advokerer for en anden type videnskab end den, hvor ”både sprog og kroppe falder ind i den organiske symbioses lyksalighed” (Haraway, 2018, s. 30) og hvor naturen fremstilles som stum og passiv materialitet:

(...) "vores" problem er, hvordan man på en og samme tid kan have en fremstilling af en radikal historisk kontingens gældende alle videnskaber og alle vidende subjekter, en kritisk praksis for anerkendelse af vores egne "semiotiske teknologier" til at skabe mening og en seriøs forpligtelse til troværdige fremstillinger af en "virkelig" verden (...) (Ibid.)

Haraway minder os igen og igen om, at vi ikke kan betragte viden som uskyldige repræsentationer af en virkelighed. Denne påmindelse bliver mere vigtig end nogensinde, når klimakrisens (anti-)forløb skal analyseres og forstås. Videnskaben må ifølge Haraway, i stedet forpligte sig på at skabe troværdige fremstillinger af en "virkelig" verden, "en, som delvis er fælles, og som er venligt indstillet over for verdensomspændende projekter om begrænset frihed, adækvat materiel overflod, moderat mening med lidelse og begrænset lykke" (Ibid.). Klimakrisen har intet fastsat facit og intet ensporet plot, og dette må videnskaben såvel som historiefortællingen tage højde for. Den må have øje for de gnidninger og besværligheder, der opstår i udvekslingen mellem de forskellige, flerdimensionelle forestillinger om og forståelser af denne "virkelige verden", men stadig fortage disse oversættelser og overførsler. Det må den med erkendelsen af, at vi lever på en fælles planet, der er så central for Haraways tænkning. Fokuset på det fælles vil uundgåeligt medføre individets begrænsning og dermed dets "begrænsede lykke". Det er et opgør med den neoliberale idé om og produktion af det frie og lykkelige individ.

Den situerede viden kan siges at have Neimanis begreb "to weather" boende i sig. Den vejrede skrift gør op med en distinktion mellem vejr og klima, som er udbredt i den atmosfæriske videnskab (Mancini, 2019), idet den peger på, hvordan et universelt klima forhindrer nogen i at vejre og at være. Den vejrede skrift udvisker adskillelsen af klima og vejr, af de globale strukturer og de partikulære kropslige oplevelser. Den har både øje for detaljen, dag-til-dag variationen, og for de polyfone, multi-skalerede, multi-temporale verdener, der simultant skaber og skabes som det totale klima (Haraway, 2016, s. 115). Derfor ved den vejrede skrift sig aldrig sikker, men den ved, at det totale klima udelukker og ekskluderer visse vejroplevelser, når den inkluderer andre.

Et totalt klima

*Jeg kan mærke noget snævre til i mit luftrør
Nogen kvæles i røgen fra et hjem, der står i flammer
Hvordan trækker vi vejret?
Der er en umiskendelig og frygtindgydende lighed imellem udtalelsen af
vejret og været
Er vi et fortid?*
(Egne noter fra Weather Writing workshoppen)

"Det totale klima" er et kernebegreb i Christina Sharpes bog *In the Wake: On Blackness and Being*, hvor kapitlet "The Weather" er på pensum til Weather Writing workshoppen. Sharpe læser vejret i forskellige skønlitterære værker, hvori vejret som tilstand og menneske-vejr-relationerne er billede på et strukturelt, især amerikansk, antisort klima, som normaliserer racisme. Sharpe argumenterer for, at aftryk fra den transatlantiske slavehandel har gødet jorden for den undertrykkelse, der ses i dag i USA, men også på globalt plan.

(...) the weather comes, breaks, changes quickly; it "let[s] loss," it is remarked upon and forgotten; it is. In my text, the weather is the totality of our environments; the weather is the total climate; and that climate is antiblack. (Sharpe, 2016, s. 104)

Sharpe citerer den postkoloniale filosof og psykiater Frantz Fanon (1925-1961), der fremhæver at vejret ikke må forstås som enkeltstående, adskilte begivenheder, men som et samlet antal materielle effekter, der gentages og gentager et totalt klima, hvor muligheden *for at trække vejret frit* umuliggøres (Ibid., 105). Ligesom vejret er noget, der blot *er*, er undertrykkelsen også en selvfølgelig del af hverdagen, skriver Sharpe. Den flyder imellem os i atmosfæren omkring os, ubemærket. Sharpe beskriver selve processen med at erkende et sådan totalt antisort klima som "the wake", der både betyder "kølvand", men også "opvågning". Således skaber hun, med sprogets flertydighed, forbindelser imellem den transatlantiske slavehandel og de mange spor, disse processer stadig sætter i et nutidigt klima. "The wake" er en bevidstgørelsesproces, som både er nødvendig og besværlig, fordi den på en og samme gang har en historie og er uden en bestemt temporalitet (Ibid., s. 4-5). En stor del af bevidstgørelsesprocessen handler om at se kritisk på naturaliseringen og normaliseringen af disse vejrforhold. Med Sharpes og Neimanis' læsninger af vejret ser vi, at prognosticeringen af fremtidens vejr ikke kun handler om at have styr på et meteorologisk sprog, men også om at have øje for det, der ikke når sproget. Det handler om at skabe et nyt sprog for en fælles overlevelse, hvor vejrudsigten skrives med bevidstheden om det konglomerat af hændelser, handlinger, data og sprog, der er del af "det totale klima": "The weather necessitates changeability and improvisation; it is the atmospheric condition of time and place; it produces new ecologies" (Ibid., s. 106). Når Sharpe stiller sig kritisk over for en virkelighed, som hun finder ekskluderende, statisk og hvid, stiller hun sig også kritisk over for en standardisering af et "luftigt" vejrprog og en meteorologi, som er gennemgribende funderet i en vestlig historie og videnskabsforståelse. En lignende kritik føres af den canadiske digter Lisa Robertson. I hendes poetiske prosa bearbejdes forholdet mellem sproget for det partikulært oplevede og det objektives sprog.

At skrive vejrudsigten

*Vejret er:
temperatur,
luftfugtighed,
vind,
hastighed,
nedbør,
og barometrisk pres,*

og alt det, der ikke kan falde til ro i modhagernes bue
(Min genskrivning af vejret, defineret i The Oxford English Dictionary)

Naturvidenskabens og kunstens udvikling i 1800-tallets Europa går ifølge Lisa Robertson (1961-) hånd i hånd. Hun beskriver i essayet "The Weather: A Report on Sincerity" (2001), hvordan der i både den europæiske og amerikanske såkaldte "Nature Writing"-tradition, der tæller forfattere som bl.a. engelske William Wordsworth (1770-1850), amerikanske Henry David Thoreau (1817-1862) og tyske Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832), opstår en stærk romantisering af naturen sideløbende med udviklingen af en naturvidenskab, der især er båret af, hvad Robertson anser for at være en dogmatisk idé om objektivitet, forudsigelighed og kalkulation. Ifølge Robertson etableres altså både en litterær idiomatisk og genealogisk repræsentation af atmosfæren og en standardisering af en særlig videnskabelig retorik (Robertson (2001c). Idealet om klarhed fandt udtryk i skriveteksten

som sproglige ornamenteringer, der skulle repræsentere naturens smukke, ophøjede og flygtige udtryk så præcist og realistisk som muligt. Forbindelsen mellem udviklingen af meteorologiens sprog og poesiens forsøg på præcist og autentisk at repræsentere en art oprindelig, naturlig natur forstyrrer og videreudvikler Robertson i sin digtsamling *the weather*. I essayet uddyber hun på poetisk vis sammenhængen mellem vejrets flygtighed og ubeskrivelighed, og en øget trang til at varegøre det. Ved at gøre vejrudsigten til en gængs rytme, bliver vejret et abstrakt og illusorisk fænomen, der skaber et universelt rum (Robertson, 2001c). Digtsamlingen *the weather* er skrevet med udgangspunkt i de vejrudsigter og skibsfartsrapporteringer, som Robertson igennem tiden har lyttet til i radioen, og som på hende har virket indforståede og derfor abstrakte og upræcise. I essayet beskriver hun, hvordan den diskurs, der knytter sig til vejrprognosen, bygger på en bestemt idé om klarhed, men denne klarhed skjuler altså, betoner hun, vejrets partikulære historier: "You begin to adjust, to settle; put in order; regulate. But you are a spy in sincerity. The real knowledge of weather is indigenous" (Robertson, 2001c) Robertson er interesseret i den måde, hvorpå formuleringer og begreber i forskellige rum opfattes og forstås forskelligt. Hun er interesseret i at undersøge de vejrede betydninger, som undslipper

Foto fra *Weather Writing* workshoppen, København 2019. Foto: Andrea Pontoppidan

den gennemgribende, dominerende orden.

I *the weather* skaber Robertson et poetisk rum, hvorfra hun kan undersøge meteorologiens

Når vi ikke kan læse vejret

sammenflydning med fiktionen. Det gør hun ved at gå med på præmissen om – og dermed karikere – hvordan beskrivelserne af vejret er indbegrebet af en selvophøjende, selvgod klarhed og det, hun kalder ”a holy humanness” (Robertson, 2001c). I forordet til *the weather* stiller Robertson det indledende spørgsmål om, hvilke konstruktioner og ornamenteringer vi har brug for, og peger altså allerede her på, hvordan disse fiktioner koordinerer og organiserer vores måde at se og være i verden på. Samtidig antyder hun, at det er muligt at stille sig kritisk over for disse repræsentationer, og dermed måske afkode vejrproget dets særlige overmenneskelige magt. ”This is a serious political question,” som hun skriver (Robertson, 2001a). Digtsamlingen udstiller, hvordan den type terminologi, der knytter sig til vejrudsigten, slynger sig sammen med terminologier, der dominerer krigs- og økonomi- og agribusiness-kulturer og understøtter eurocentriske, neoliberale ideologier.

This was made from Europe, formed from Europe, rant and roar. Fine and Grand. Fresh and bright. Crested and turbid. Silver and bright. This was spoken as it came to us, to celebrate and tint, distinct and designed. Sure and dear. Fully designed. (Robertson, 2001b, s. 11).

Foto fra *Weather Writing workshoppen*, København 2019. Foto: *Andrea Pontoppidan*

The weather er bygget op som en art fabulerende syvdøgnsprog, hvor læseren føres igennem ugens dage. Prosadigtene form forekommer massiv, men i kraft af det formmæssigt strengt geometriske, opstår der luftige mellemrum imellem ordene. Denne luftighed underbygges i sproget, hvor

sætningerne på højre side af semikolonet er udsagn fra et vi, der har gennemskuet og kommenterer venstre sides højtidelige og højstemte vendinger: "Thin, fleshy roots of light; we thicken to slang. This greyness is constant; we withdraw unexceptionally." (Robertson, 2001b, s. 40). Karakteristisk for de sætninger, der står på den højre side af semikolonet, er en trækken i land, der betyder, at de sproglige repræsentationer aldrig rigtigt nærmer sig de objekter – "(t)hose stupendous masses of cloud!" (Ibid.) – som de skal repræsentere.

Today has everything; we are sick with sincerity. Transparent tissues hover; authority flows into us. Try to remember the heavy August heat; we cannot disengage our calculations. (...) Pattern undercuts the slamming heat; we speak into the dark and make corrections; (Robertson, 2001b, s. 40)

Sætningen "Today has everything" udtrykker det parodiske i den helgarderende strategi med hvilken opnåelsen af klarhed garanteres: hvis "alt" inkluderes, udelades intet. Efter sætningen "we speak into the dark and make corrections" følger en passage, hvor digtet konstant korrigerer sine egne beskrivelser uden at finde den mest fyldestgørende. Stemmen i *the weather* er klar over, at sproget ikke fører til nogen form for åbenbaring. Den stræber ikke efter klarhed, men forsøger i stedet at arbejde ud fra det udgangspunkt, at sproget ikke virker opklarende. Digtsamlingens stemme er i stedet interesseret i det overskyede, det ugenomsigtige, det lagdelte, det fordunklende, og den har ingen intentioner om at skjule sprogets forførende potentiale. Netop sådan synes digtsamlingens stemme at forsøge at råde bod på nogle af de fejltagelser, som en særlig vestlig sprog-optimisme har ført med sig. I *the weather* løses koden aldrig. I stedet tvinges læseren til at slå sig til tåls med ikke at finde mening, måske fordi meningen ikke findes. I stedet flytter betydningen sig hele tiden en smule på den anden side af næste semikolon. Slutningen af digtet "Wednesday" synes også at pege på kollapset mellem repræsentationen og det repræsenterede, når der står: "Superb obedience really exists. When accuracy comes it is not annihilated; we're economical with our sensation." (Robertson, 2001b, s. 41) Intet forløses i "det akkurate" og kun en økonomisering med følelserne gør den klare, præcise repræsentation mulig. Robertson synes at genforhandle lyrikkens nationalromantiske historie ved at forskyde og punktere ophøjelsen af og tiltroen til dette nationalromantiske sprog, og dermed også til det videnskabelige. For Robertson bliver poesien sted og udgangspunkt for at skabe en modfiktion til vejr sproget, der kan virke nedbrydende på myten om klarhed. I mandagsdigtet skriver hun "The day pours out space, a light red roominess, bright and fresh" (Robertson, 2001b, s. 10), og dette rum kan betragtes som et slags territorium, hvor nye forbindelser og andre typer af klarhed muligvis kan udfoldes.

Skriftens kontaktzoner – en deterritorialisering

I dag afslørede en rendegraver en flaske *rav*
i et smuldrende stykke jord *perfekt* *en hundrede år gammel*
kur mod feber *eller melankoli* *et middel*
til at leve på den her jord *i det her klimas vintre.*
(Adrienne Rich, 2019, s. 11)

Næste skriveøvelse på Weather Writing workshoppen er en forlængelse af den første. Her skal vi bytte tekst med personen ved vores side og rette tekstens *jeger* til *vier*. Vi skal give slip på vores egen tekst, lade en anden overtage den og ændre i den. Det føles en smule grænseoverskridende, indrømmer jeg over for mig selv. På trods af at det kun er et lille pronomen, der bliver ændret, synes teksterne at

forandre sig enormt. Pludselig er det som om, at subjekterne i vores korte, nedskribede fortællinger bliver underligt ikke-afgrænsede størrelser. Vi ændrer det skrøbelige individ og gør vores singularære subjekter til dele af kollektive formationer. Det fungerer overraskende godt, men medfører for de flestes vedkommende et langsommere oplæsningstempo og en lille besværet pause før hvert *vi*, som om hjernen forsinket registrerer forandringen.

Det føles hverken trygt eller nemt at forstå andres vejr. Det er ikke nemt at forstå, hvordan vejret føles for andre. Med udførelsen af øvelsen aktiveres en følelse i mig af at være udsat i min egen skrift igennem andre menneskers deltagelse i den. Men samtidig føles øvelsen nødvendig, måske aktiveret af denne passage fra *In the Wake* i mit hoved:

I am trying to find the language for this work, find the form for this work. Language and form fracture more every day. I am trying, too, to find the words that will articulate care and the words to think what Keguro Macharia (2015) calls those “we formations.” I am trying (Sharpe, 2016, s. 19)

Det er ikke dekolonialt arbejde vi laver i rummet på Gothersgade, men alligevel forekommer øvelsen som et skridt på vejen mod en større opmærksomhed, et middel til at leve på denne jord, i dette klimas vintre.

Hvordan kan jeg både være et *jeg* og et *vi*?

Den amerikanske forfatter og kunstner Layli Long Soldiers digtsamling *Whereas* (2017) er skrevet i *jeg*-form, men er samtidig en undersøgelse af, hvordan det er at være en del af et *vi*, der er blevet undertrykt igennem århundreder. Digtsamlingens *jeg* forsøger at finde sig selv, men også at situere sig i et vejr på et sted (der er blevet taget fra en), at befinde sig imellem to forskellige sprog, der på forskellig vis både forekommer fremmede og bekendte. Layli Long Soldier er en del af Oglala Sioux stammen, der har været udsat for utallige overgreb fra den amerikanske regering, men samtidig er hun amerikansk statsborger, og således også en del af den nation, der har udført overgrebene. I digtsamlingen bliver jeget hermed en art territorium, hvorpå en genforhandling af magtkampene om land og identitet finder sted. Det genformes helt konkret i digtet ”Three”, hvor sætningerne danner en firkant, der afgrænser et tomt, hvidt område i midten. Hver side i firkanten består af de samme ord, sat sammen til forskellige sætninger:

*This is how you see me the space in which to place me / The space in me you see is
this place / To see this space see how you place me in you / This is how to place
you in the space in which to see. (Long Soldier, 2017, s. 8)*

Sætningsvariationerne over de samme ord læser jeg som billede på den konstante udveksling mellem stedet og jeget, samt forhandlingen af relationer imellem menneske og sted. Jeget er stedet, stedet fyldes med betydning, (magt)relationer, og bliver territorium – men stedet fylder også jeget med betydning, og gør jeget til den person, jeget er. Digtet markerer noget inter-relationelt.

Græsset er forbundet til stedet og danner en gennemgående tematik og rød tråd i digtsamlingen, hvilket anslås i første sætning: ”Now / make room in the mouth / for grassesgrassesgrasses” (Ibid., s. 5). Græsset synes at markere det materielle møde mellem land og menneske, der artikuleres i sproget; sproget der fylder munde ligesom græsset gør det. Jorden og græsset er både udgangspunkt for tilhørsforhold og for gentagne overgreb. I 1836 blev Lakota-folket fordrevet fra Minnesota under den daværende amerikanske præsident Abraham Lincoln, og *Whereas* tager udgangspunkt i en

række hændelser, der relaterer sig til denne fordrivelse. Digtsamlingen kan læses som et forsøg på at geninstallere det, der er blevet udeladt fra den officielle historieskrivning, og ihukomme noget af det, der *ikke* bliver nævnt der. Men Long Soldier pointerer, at hun med *Whereas* ikke skriver på et bestemt og samlet folks vegne. I *Whereas* optræder der konsekvent et lyrisk jeg og centralt for dette jeg er, at det ikke forsøger at appropriere andres stemmer. I stedet søger jeget at genundersøge, erfare og dermed huske. Et sted står der: "*promise: /If I read you/ what I wrote bear /in mind I wrote it / down only / so that / I remember*" (Ibid., s. 26). Long Soldier forklarer, at jeget hverken er et "vestligt" eller et "østligt" jeg (Naimon & Long Soldier, 2018), men det kan heller ikke påstås, at det er et universelt jeg. Det er et lyrisk jeg, der sanser verden, hvilket medfører subjektive logikker, især relateret til det sproglige, som når det lyriske jeg i lang tid var overbevist om, at ordet "dunkel" (opaque) måtte betyde gennemsigtig (Ibid., s. 27). Long Soldier forholder sig både eksperimenterende, nysgerrigt og grundigt til sproget med en samtidig bevidsthed om ordenes tyngde, materialitet og magt. I digtet "We" kaldes viet for en formodning og "en uhøflig inklusion" (Ibid., s. 47). Stemmen i digtsamlingen synes interesseret i at italesætte de problematikker, der opstår, når det, som er fælles, bliver taget i varetægt.

Mellem handling og ord

Jeg går fra Weather Writing workshoppen med en følelse af bedre at forstå Donna Haraways fordring om at "blive i besværet". Det forekommer centralt at forsøge at kultivere et sprog, der ikke bliver for æterisk, men som kan favne et vi og ikke overser eller udvisker de forskelle, som er en uundgåelig del af det kollektive. At tænke over viet er også en måde, hvorpå der skabes et mere nuanceret billede af, hvordan *vi* er endt, hvor *vi* er endt i dag med globale klimatiske sammenbrud. Jeg mener, at *Whereas* blotlægger nogle af disse vejrede forskelle, både ved at genfortælle og genforhandle de skriftlige og materielle overgreb den amerikanske kolonihistorier vinde bærer med sig, men også via den måde, digtsamlingen på flere planer behandler friktionen mellem sprog og det at føle tilhørsforhold og forbindelse til land. I digtsamlingen genskriver Long Soldier det forløb, hvor Lakota-folket mere eller mindre frivilligt solgte deres land til den amerikanske regering for at få råd til at overleve, uden at de penge, Lakota-folket fik ud af handlen, nåede deres hænder. Mange sultede, men det forandrede ingenting. I *Whereas* beskrives det, hvordan en kolonist ved navn Andrew Myrick blev kendt for at have udtalt: "If they are hungry, let them eat grass". (Long Soldier, 2017, s. 53) Dette førte til en lang række oprør, hvor både kolonister og indfødte blev dræbt.

When Myrick's body was found, / his mouth was stuffed with grass. / I am inclined to call this act by the Dakota warriors a poem. / There's irony in their poem / There was no text. / "Real" poems do not "really" require words. (Ibid., s. 53)

Det lyriske jeg reflekterer over denne hændelse, og kalder den et digt, idet "virkelige" digte i "virkeligheden" ikke behøver ord. Alligevel er det ifølge det lyriske jeg sætningen "let them eat grass", der *gør* selve digtet (Ibid.). Springene mellem græsset, lyrikken, munden og handlingen er måden, hvorpå digtet forsøger at billedgøre absurditeten i disse historiske begivenheder, der gør al repræsentation umulig. Passagen opløser grænsen mellem sprog og handling, mellem os og dem, idet den voldelige handling både ligger i udtalelsen "let them eat grass" og i den klump græs, der kvæler Andrew Myrick. Digtet synes retorisk at spørge til, hvem eller hvad det er, der kvæler Myrick: handlingen eller ordet, ham selv eller dem.

Disse historiske territoriale kampe trækker tråde frem til i dag, hvor North Dakota stadig er præget af kampe, der skaber land- og hjemløshed. En altoverskyggende olieindustri, der udnytter jorden og

dens råmateriale, har gjort North Dakota til et nærmest ubeboeligt territorium for lokalbefolkningen, både det menneskelige og det mere-end-menneskelige liv. Lokalbefolkningen melder om et ”sindssygt vejr” (Anderson & Federici, 2019, 00.23.14. min), hvor netop denne beskrivelse af vejret fremstår som en uhyggelig præcis metafor og materiel effekt af det totale klima, som neoliberalismen skaber. Et andet lignende eksempel ser vi i Holland, hvor den massive ekstraktion af gas fører til stadigt hyppigere jordskælv (Reed, 2019). Disse er blot få eksempler på virkelige påmindelser om, hvordan ekstraktion i et kapitalistisk nu er ”en produktion af liv, der baserer sig på skabelsen af død”, som den italiensk-amerikanske økofeministiske, marxistiske filosof Silvia Federici (1942-) beskriver det (Anderson & Federici, 2019, 00.55.00 min.) Og hun mener ikke den type død, der er en nødvendig forudsætning for og del af alle livscykluser, men det som den australske antropolog Deborah Bird Rose har kaldt dobbelt død – en død, der forhindrer og forstyrrer jordens systemer og livscykluser, så de ikke er i stand til at regenerere sig selv (Bird Rose, 2012, s. 128). Jordens store krop, dens økosystemer, ømmer og vander sig; reagerer på de overgreb, den udsættes for.

Sprogets vejrede bevægelser

I *Whereas* springes der mellem lakota og engelsk. Flere af digtenes titler er skrevet på lakota – et ord der, i sig selv, betyder ven eller allieret. Det lyriske jeg forklarer, hvordan hun som barn bar ønsket om at være ”a piece combined with others to make a whole. Some but not all of something. In lakota it's hanké, a piece or part of anything” (Long Soldier, 2019, s. 64). Således skabes der en forbindelse mellem det lyriske jeks drøm om at føle sig forbundet – ”to be a part” (Ibid.), og lakota-sprogets principper, der også udtrykkes i det enkelte ords betydning; lakota – at være allieret og altid befinde sig i et forhold til *det andet*. Long Soldier beskriver lakota-sproget som et særligt verbum-baseret sprog, hvor substantiver aldrig står adskilt fra verberne, og derfor er der ikke noget, der *ér noget* i kraft af sig selv. Alt er i forbindelse med noget andet, og må derfor sættes i bevægelse af dette andet, eller selv bevæge det, for ”at være”. Det *at være* aktiveres i sproget, når det tales og skrives, som noget bevægeligt, omskifteligt, hvor man som individ altid er i gang med at blive til, sammen med dette andet. Forbindelsen mellem *at vejre* og *at være* artikuleres altså igennem lakota-sprogets grammatik, en grammatik som den amerikanske botaniker og forfatter Robin Wall Kimmerer (1953-) kalder for ”levendehedens grammatik”¹ (Kimmerer, 2013, s. 48). At vejre artikulerer, hvordan semiotisk-materielle møder producerer forskellige kroppe, hvor disse kroppe formes under denne pågående intra-aktion². Med vejret og i vores kroppe cirkulerer livgivende substanser som ilt og vand, men også gasser og giftstoffer, udledt ved afbrænding af kul, olie, gas og træ, samt fra den kemiske krigsførelse, der præger vores nutid. I vandet og luften ophobes giftstoffer som f.eks. pcb'er, dioxiner, pesticidrester, kemiske rensemidler, kviksølv, tungmetaller osv. Luften tyknes af tåregas og af ”affald” fra en global politisk økonomi og ”den neokoloniale globaliserings uligheder løber gennem vandveje på både individuelle og oceaniske skalaer,” som Neimanis formulerer det (Neimanis, 2018, s. 24). Både vejr og sprog flyder igennem os på langt fra uskyldige måder, de bærer historiske begivenheder med sig og de former fremtidige vejrudsigter. Når Robertson skriver ”like flags or vanes we signify” (Robertson, 2001c), italesætter hun netop denne forbindelse mellem sprog og vejr, idet kroppe – som flag – signalerer, medierer og (re)producerer disse magtfulde, materielle tegn.

1) Min oversættelse

2) Intra-aktionen er den amerikanske kvante- og queerteoretiker Karen Barads variation over interaktionen, hvor det ikke er forudindtaget, at to på forhånd adskilte entiteter mødes og interagerer. Mødet – der mere præcist må kaldes en sammenvikling eller et flux – skal i stedet forstås som noget, der går forud for adskillelsen eller opdelingen i entiteter. Entiteter, forskelle, mønstre og forståelighed produceres altså i intra-aktionen. Se f.eks. Barad, 2007

I *Whereas* cirkulerer Sioux-stammens historie med jeget, som et atmosfærisk produkt, en fortrængt rest, der er forsøgt givet videre med lakota-sproget. Stemmen er ikke sentimental, men lader det multisproglige være det, der gør digtsamlingen mangefacetteret. Som i *the weather* er sproget i *Whereas* en bølge, en bevægelse, en rytme, en variation over noget forhenværende, som det ikke er adskilt fra, men heller ikke er identisk med – det er et forsvar for *at være* og *at være forskellige*: ”Whereas speaking, itself, is *defiance* – the closest I can come to *différance*” (Long Soldier, 2017, s. 76). Long Soldier forsøger i *Whereas* at skabe en skrift, hvor en kollektiv historie kan lagres, som det, den er: en aldrig statisk, erkendt og hel oplevelse, men en mangeartet samling af individuelle erfaringer og historier, der danner et tykt nu. Forskellige mundes sprogstykker – og stykker af græs – danner tilsammen helet, fortællingen, jorden.

Når vi ikke kan læse vejret

vi *usikre*
Aldrig før har jeg været så usikker på noget som den efterårsdag
Hvor himlen åbnede og afslørede sig selv og sine skumle bagtanker
(Egne noter fra Weather Writing workshoppen)

At tænke over hvilket sprogligt og fysisk vejr jeget er udsat i, for dermed at decentralisere jeget, synes at være et centralt ærinde i både *the weather* og i *Whereas*, hvor den partikulære oplevelse udfordres af, og udfordrer, det universaliserende vejrprog. De udfordrer dette sprog ved at bearbejde den måde, hvorpå begivenheder og fortællinger trækker materielle spor gennem tiden, og hvordan disse, som vejret, påvirker kroppe forskelligt. Digtsamlingerne har det tilfælles, at de fremstiller erfaringer af, hvordan en kollektiv bevidsthed flyder sammen med og ind i det intime og personlige, og omvendt. Og hvordan faste måder at anvende sproget på går i opløsning sammen med vejrets forudsigelighed og ubalancer i klodens økosystemer. Denne opløsning gør os udsatte som individer og ansvarlige som kollektiv. Udsigelsessubjekterne i værkerne er porøse og udsatte i sproget, men de forhandler i denne udsathed nye mulige betydningsdannelser og overskridelser af grænser. At italesætte det både at være et jeg og et vi, er en central del af den vejrede skrift. *At vejre* og *at være* er finde sig selv mellem permafrosten, der smelter, og den kraft, der får den til at smelte; blandt kroppe med munde fulde af vand, og som en del af den kraft, der får vandet til at stige. At fortælle historier herfra; de vejrede historier, der må føre os usikkert videre fra den udsatte position, som vi med vores kroppe i verden befinder os i; at vejre er at være i den kraft, og at lade os bevæge af vejrverdener.

I vejrverdener er *jeg* en del af et pluralt, heterogent kollektiv af mere-end-menneskelige stemmer. Dette kollektiv må formes af individer, der, som den franske filosof Félix Guattari skriver i *De Tre Økologier*, må udvikle sig ”til at være solidarisk forenede og stadig mere forskellige” (Guattari, 2019 (1989) s. 80). At læse og skrive vejret må minde os om, hvordan både handlinger og sprog skaber forskelle og grænser, men at disse aldrig er faste. Sprogets grænser kan flytte sig med vejret, når det kommer, og når det går.

Resumé

Denne artikel undersøger, hvordan vi kan tænke vejret anderledes, for herigennem at forstå det komplekse forhold mellem singularitet og kollektivitet i en tid med gennemgribende menneskeskabte klimatiske forandringer. Den tager udgangspunkt i Astrida Neimanis' og Jennifer Hamiltons begreb "at vejre", og digtsamlingerne *Whereas* af Layli Long Soldier og *the weather* af Lisa Robertson, hvorigennem det undersøges, hvordan vejret sætter aftryk i vores historie, sprog og fortællinger.

Andrea Fjordside Pontoppidan, 1990

Cand.mag. i litteraturvidenskab, en del af kurator-kollektivet og forlaget *Laboratory for Aesthetics and Ecology* og medstifter af den fællesskabsstøttede landbrugsordning *FællesGro*.

Tidligere udgivelser

(2019) "Tid til en jordet omsorg", *Periskop*, forum for kunsthistorisk debat, nr. 22.

(2019) "Mellem Væksterne og Teksterne" – en læsning af C.Y. Frosthølm's *Træmuseet*, Politikens kritikerpris, <http://www.kritikerlavet.dk/blog/mellem-væksterne-og-teksterne-andrea-pontoppidan-om-træmuseet?fbclid=IwAR27jILa2SaMzhIzy2A-McX7OOVvXKaphT1tTJW6x3zjzIVdyIkBKfCAh4>

(2018) "At bevæge sig med vindstrømme", essay til *Forfatternes Klimaaksjon*: <https://forfatternesklimaaksjon.no/2017/12/02/at-bevaege-sig-med-vindstromme-essay-af-andrea-pontoppidan/>

Litteratur

Anderson, Angela & Federici, Silvia, 2019. "Ecologies of Care", [Samtale og screening af: *Three (or more) Ecologies: A Feminist Articulation of Eco-intersectionality – Part I: For the World to Live, Patriarchy Must Die*], i *E-flux Magazine*, <https://www.e-flux.com/video/291573/ecologies-of-care-screening-and-conversation-with-silvia-federici-and-angela-anderson/> [tilgået 3. oktober, 2019]

Barad, Karen, 2007. *Meeting the Universe Halfway, Quantum Physics and the Entanglement of Matter and Meaning*. Durham & London: Duke University Press

Berssenbrügge, Mei-mei, 2019. *Hallo, Roserne*. København: Forlaget Virkelig

Bird Rose, Deborah, 2012. "Multi-species Knots of Ethical Time", i *Environmental Philosophy Journal*, IX, 1, s. 127-140

Guattari, Félix, 2019 (1989). *De Tre Økologier*. Aarhus: Antipyrene

Hamilton, Jennifer & Neimanis, Astrida, 2018. "Weathering" i *The Feminist Review*. Nr. 118, London: Palgrave Macmillan, s. 80-84

Haraway, Donna, 1988. "Situated Knowledge: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective", i *Feminist Studies*, Vol. 14, No. 3, Maryland: The University of Maryland

Haraway, Donna, 2018 (1988). *Situeret viden: videnskabsspørgsmålet i feminismen og det partielle perspektivs forrang*. København: Forlaget Mindspace.

Andrea Pontoppidan

Haraway, Donna & Weigel, Moria, 2019. "A Giant Bumptious Litter: Donna Haraway on Truth, Technology, and Resisting Extinction". *Logic Magazine*. Nr. 9, 7. december 2019, https://logicmag.io/nature/a-giant-bumptious-litter/?fbclid=IwAR3r-9kjfuiTr1_fZks_oUnwvYV2ZsSFBEtOwUg_V9EvBqcVx2SmxrfqfdQ [Tilgået 7. december, 2019]

Haraway, Donna, 2016. *Staying with the Trouble: Making Kin in the Chthulucene*. Durham & London: Duke University Press

Lystbæk, Gunver, 2019. "Isens Lune" i *Weekendavisen*, 6. Sep. København: Berlingske Media

Mancini, Mark, 2019. "What's the difference between global warming and climate change?", *EcoWatch*. 21. september, 2019. <https://www.ecowatch.com/global-warming-climate-change-2640465489.html?rebelltitem=1#rebelltitem1> [Tilgået 30. september, 2019]

Long Soldier, Layli, 2017. *Whereas*. Minneapolis: Graywolf Press.

Naimon, David, 2018. *Layli Long Soldier: Whereas*. Between the Covers. [podcast] Tin House Magazine. 2. december 2018. <https://tinhouse.com/podcast/layli-long-soldier-whereas/>

Reed, Stanley, 2019. "Earthquakes are jolting the Netherlands. Gas drilling is to blame". 24. oktober 2019, *The New York Times*, <https://www.nytimes.com/2019/10/24/business/energy-environment/netherlands-gas-earthquakes.html> [Tilgået 17. december, 2019]

Rich Adrienne, 2019. *Drømmen om et Fælles Sprog: Digte 1974-1977*. København: Ovbida

Robertson, Lisa, 2001a. "Introduktion to *the weather*", i *the weather*, Vancouver: New Star Books LTD.

Robertson, Lisa, 2001b. *the weather*. Vancouver: New Star Books LTD.

Robertson, Lisa, 2001c. "The Weather: A report on Sincerity" i *DC Poetry Anthology*. Washington DC: DC Poetry, <http://www.dcpoetry.com/anthology/242> [Tilgået 15. august, 2019]

Sharpe, Christina, 2016. *In the Wake: On Blackness and Being*. Durham & London: Duke University Press

Smith, Amalie, 2013. "Det der kan vandre med Isen" i *Politiken*, 1. sep. 2013, København: JP/Politikens hus A/S. <https://politiken.dk/debat/kroniken/art5465964/Det-der-kan-vandre-med-isen> [Tilgået 1. september, 2013]